

ՊՕԼԵԱՐՆԻ

I

Դէպի առաջ

Օդի անյատակ ալիքների վրայ տարուներուելով լողում էր կապտագոյն երկրագունդը անսահմանութեան մէջ:

Լողում էր դէպի հեռաւոր լուսաճաճանչ աստղը, տատանուելով ներքին ոյժից:

Արևի ջերմ համբոյրները չեն կարողանում հալեցնել տեական սառոյցները, չեն կարողանում վանել դառնաշունչ ձմեռը: ձիւնաբեր փոթորիկներով, խայթիչ ցրտերով, և օդի թափանցիկ ալիքների վրայով լողում էր կապտագոյն երկրագունդը դէպի անկայուն փայլող աստղը:

Նա այլափոխում էր գոյները և անչափ հրապուրիչ, անչափ գեղեցիկ էր:

Նա խոստանում էր և՛ նոր լոյս, և՛ ջերմ ճառագայթներ:

Իսկ մշտական սառոյցները, ձիւնաբեր ձմեռը և սարսուռ ազդող ցուրտը, առաջուայ նման ինչպէս արատ մնում էին երկրի վրայ, որպէս հիւանդութիւն, որպէս մշտնջենական պատիժ:

Իզուր էր տալի արևը իր ամբողջ սէրը, իր ամբողջ կիբքը ինքնահաճ երկրագնդին:

Նա լողում էր միշտ առաջ անսահմանութեան մէջ, ընդունելով արևի տաք համբոյրներն որպէս հզօր իշխողը՝ տուրքը իր հպատակներից:

Միշտ անբաւարար, միշտ որոնող լողում էր երկրագունդը:

Մարդիկ կորչում էին ցրտից, բայց կորչելով հաւատում էին, որ երկրագունդը կ'հասնի նոր, ջերմ արևին:

Մարդիկ դողում էին ցրտից և կորչում, երկրագունդը լողում էր...

Անցնում են դարեր, փոխում են մարդիկ:

Բայց հաւատը անսահման է, ինչպէս կեանքը, հզօր՝ ինչպէս կեանքը...

Հեռաւոր աստղը փայլում էր երկնքի անդ, հրապուրում և քաղցր ժպտում խորհրդաւոր, դիւրաթեք ժպիտով:

Հեռաւոր ամպից, դէպի ուր տարաւ ինձ յանդուգն միտքը, նայում էի ես կապտագոյն երկրագնդի սաւառնելուն դէպի հեռաւոր աստղը, բաղդ, մշտապէս ամառ և գեղեցկութիւն ձեռք բերելու համար...

Ինձ հետ միասին մեղմիկ ամպի վրայ պարկած էր սրտնեղած սատանան և բարձր յօրանջելով ասում.

—Ձանձրալի է, յոգնել եմ ծիծաղելուց։ Այս գնդաձև յիմարը չի էլ տեսնում, որ բոլոր գեղեցիկ աստղերն էլ լողում են անսահմանութեան մէջ...

Ես ցնցուցի և լուռ տխրութեամբ նայում էի գեղեցիկ և հպարտ լողացող երկրագնդին...

Բայց մի վայրկեանից յետոյ իմ մէջ բռնկեց մի պայծառ, այրող միտք.

—Նա պէտք է լողայ բոլոր աստղերից արագ, որովհետև հաւատը զօրաւոր է նորանում։

II

Կեանքի հեփաթը

Իմ պարտիզում վարդ է ծաղկում գեղեցիկ...

Դաւար խոտի և խայտաբղէտ ծաղիկների հովտի մէջ—վարդ ցանկալի, քնքոյշ, սիրելի։

Վարդ գեղեցիկ...

Գունատ, ճկուն ոստի վրայ պսակ ծաղկում երկնագոյն, հեռուից միայն երկնագոյն։

Մօտից բոլոր երկները՝ մուգ կապոյտից մինչև գունատ երկնագոյն. իսկ թերթիկների ակերբը առաւել գունատ, քնքոյշ, թափանցիկ...

Նրանք սպիտակ են ինչպէս վաղորդեան ձիւն, ինչպէս շուշանի հոտաւէտ պսակը։

Վարդիս մէջ քաղցրահամբոյր երկների ձայնաշար, վարդիս մէջն է գեղեցկութեան ամբողջ հրապոյրը, նիրհող, մեղմ ու լուիկ.

Անըմբռնելի բուրմունքով գրաւում է վարդը դէպ իրան և հրապուրում, և յուզում, և գրգռում երկչոտ ժպտով։

Վաղ գարնանն է ծաղկում միայն իմ վարդը չքնաղ և թառամում առաջին տաք օրը։

Մտախոհ երեւալով, նա ժպտում է միայն տխուր ժպտով, ծիծաղում միայն աչքերով, իսկ խօսում միայն հառաչանքով, շշնջում միայն երեւակայութեամբ։

Նորան չեն սիրում այգիներին բազմերանգ ծաղիկները և առում են խոտերը:

Ի՞նչպիսի դայրոյթով մօտենում են նորան օձի նման, որպիսի հրճուանքով կ'ցանկային խեղդել նորան:

Միմիայն ես եմ սիրում իմ վարդը լուկ, սիրում եմ համր, վշտագին սիրով:

Ներշնչելով յուզող անուշահոտութիւնը ամբողջ կրճքով, յոգնածութեան և անզօրութեան չափ, հրճւում եմ նորանով, համբուրում միայն դիտակցութեամբ...

Սակայն ինչն եմ սիրում ես, խորհրդաւոր վարդի մէջ— չ'գիտեմ...

Գուցէ նորա մէջ են միաւորւում երկինքն ու երկիրը վայրկեանական համբոյրով. դուցէ դնահատելի է նա ինձ համար ինչպէս հանելուկ...

Ինչի համար եմ սիրում վարդը, չը գիտեմ...

Ամենքը, ում թոյլ եմ տալիս զբօսնելու այգուս մէջ, անցնում են վարդիս մօտով:

Հրճուելով բազմերանգ ծաղիկներով, ներշնչելով պարտիդի ուժեղ բուրմունքը, ոչ ոք չէ թեքւում դէպի նա, ոչ ոք չէ դգում բուրմունքը վարդիս:

Երբ անխօս, վախկոտ ժպիտով ընքոյշ վարդիս մօտեցնում եմ մարդկանց, ամենքը ուսերը վեր են քաշում և ականջիս հեղնօրէն շշնջում:

— Այո, խաբէութեան վարդ է դա... Իզուր չէ ծածկուած անթիւ գոյներով և նրա անըմբռնելի բուրմունքը յուզում մարդկանց... շտապի՛ր, կոխ տուր նորան, խաբէութեան վարդ է դա...

Խաբէութիւնը բուն է դրել դորա մէջ և դա քեզ կ'թունաւորէ...

Ոչ, իմ վարդը սքանչելի է, նորա մէջ է երջանկութեան ցնորքը, նորա մէջ է զմայլութեան ուրուականը. ես կեանքի հեքիաթ եմ կոչում նորան:

Իմ պարտիդում ծաղկում է վարդը աղօտ, խաբուսիկ, ինչպէս երկինք, փոփոխական որպէս ծով, թունաւոր, բայց սքանչելի...

Ա՛խ, ի՞նչքան սիրում եմ իմ վարդը:

Թարգմ. ՕՐ. Ն. ԱՂԱՆԵԱՆ